

Vzhledem však k výše uvedenému bylo nař. rozhodnutí zrušiti podle § 7 zákona o ss.

Č. 11.818.

Pracovní právo: * Přestávky, jichž délka a pravidelnost jsou předem určeny, jsou »pevnými přestávkami« ve smyslu § 3 odst. 1 zák. č. 91/1918 Sb. o 8hodinové době pracovní, i když nejsou položeny na určitou, nezměnitelnou hodinu denní.

(Nález ze dne 28. března 1935 č. 12.923/35.)

Věc: Jan J. v P. proti zemskému úřadu v Praze o přestoupení maximální doby pracovní.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje jednak pro nezákonnost, jednak pro vadnost řízení.

Důvody: Výměrem ze 7. května 1931 odsoudil okr. úřad v Poličce Jana J. jako zástupce firmy Jan J. a spol., továrna na uzenářské zboží v P., pro přestupek § 1 zák. č. 91/1918 Sb. na základě § 13 cit. zák. k pokutě 300 Kč, v případě nedobytnosti k vězení na dobu 14 dnů. V důvodech uvedeno: »Při revisi závodu dne 5. listopadu 1930 zástupcem živn. inspektorátu doznal Jste, že pracovní doba jest rozdělena takto: od pondělí do soboty začíná práce od 6¼ do 12 hod., od 13—16 až 16½ hod. Ve čtvrtek začíná práce od 5¼ hod., v sobotu končí úklid ve 14 hod. Následkem toho činí práce v dílně 54 hodin týdně. V krámě pracuje se ve všední dny od 7 do 12 hod. a od 13 do 19½ hod., v neděli od 7½ do 11 hod., takže pracovní doba v krámě obnáší 72½ hod. týdně.«

Nař. rozhodnutím nevyhověl zem. úřad v Praze podanému odvolání z důvodů výměru první stolice, poněvadž skutková podstata přestupku st-li za vinu kladeného je nesporně zjištěna seznáním živn. inspektora a výsledkem svědků a st-lovým částečným doznáním. — — — —

O stížnosti uvážil nss:

Žal. úřad vycházel v daném případě ze skutkového zjištění, že se v podniku st-lově pracovalo týdně 54 hodin, v krámu pak 72½ hod. a shledal v tomto počínání přestupek § 1 zák. č. 91/1918 Sb. o osmi-hodinové době pracovní. Jak plyne z rozdělení pracovní doby v jednotlivých dnech, převzatého z trestního nálezu prvé stolice, nezapočítal žal. úřad do pracovní doby hodinovou přestávku polední, neodečetl však také 25minutové přestávky, jež byly podle tvrzení st-lova poskytovány zaměstnancům k snídani a dopolední a odpolední svačině. Tímto způsobem dospěl žal. úřad k výsledku, že pracovní doba přesahovala zákonem stanovenou výměru 48 hodin týdně jak v podniku, tak i v krámě a odsoudil st-le pro toto porušení cit. zákona k pokutě 300 Kč, resp 14 dnů vězení.

K vývodům odvolání uvedl žal. úřad, že do pracovní doby nutno započítati nejen čas, po který zaměstnanci skutečně pracují, nýbrž i dobu, po kterou musí býti v závodě pohotově. Tím vyvrátil námitku st-lova od-

volání, poukazující k tomu, že zaměstnanci v krámu nepracují po celých 72½ hod. týdně, ježto krám jest sice po tuto dobu otevřen, což však neznamená, že by zaměstnanci ti pracovali v týdnu déle než 48 hodin. Strán pracovní doby zaměstnanců v podniku nevznesl st-l v odvolání obdobnou námitku, a mohla se tudíž odpověď žal. úřadu týkati jen pracovní doby zaměstnanců v krámu. Názor žal. úřadu, obsažený v předepsané odpovědi jeho jest zcela ve shodě s právním názorem, vysloveným nss-em v četných nálezech (srov. na př. Boh. A 3067/24 a 6833/27). Tím jest vyvrácena námitka stížnosti, jež má za to, že dobu t. zv. pohotovosti nelze započítávati do 8hodinné doby pracovní. Pokud se stížnost dovlává pro své stanovisko nál. Boh. A 2718/23, přehlíží, že nález ten se neobíral výkladem předpisů zák. č. 91/1918 Sb., nýbrž zák. o záv. výborech a že proto nemůže přicházeti v úvahu v daném sporu.

Co se pak dále týče nedodržování zákonné pracovní doby v krámu, nemusel se nss zabývati otázkou, zda žal. úřad právem neodečetl od celkové pracovní doby přestávky a dobu vynaloženou na úklid a pomocné přípravné práce, resp. náhradní volno, neboť i kdyby stanovisko st-lovo jak po stránce právní, tak i po stránce skutkové bylo správné, a doba st-lem tvrzená se skutečně měla od celkové doby 72½ hodin odečísti, přesahoval by zbytek přece ještě vzhledem k tomu, co právě bylo řečeno o době pracovní pohotovosti, 48 hodin týdně. V důsledku toho jeví se stížnost, pokud popírá existenci přestupku zákona o 8hod. době pracovní v krámu, bezdůvodnou.

Pokud jde o přestoupení cit. zákona v podniku, tvrdí stížnost, že již po odečtení přestávek a tím spíše po dalším odečtení doby vynaložené na úklid a pomocné přípravné práce nedosahovala v kritické době pracovní doba zaměstnanců podniku 48 hodin týdně a že tudíž skutková podstata inkriminovaného přestupku není dána. O tom uvážil nss toto:

Co se přestávek týče, vyslovil žal. úřad, že nejde o přestávky pevné, nýbrž o přestávky pohyblivé, které určuje vedoucí oddělení, řídě se při tom postupem práce, a že je proto nelze považovati za přestávky ve smyslu § 3 cit. zák. Naproti tomu uvádí stížnost, že pevnost přestávek jest dána již tím, že jsou stanoveny pro určité každodenně a pravidelně v tutéž dobu se opětvující úkony, totiž pro snídani a obě svačiny a že jsou určeny pracovním řádem, takže je nelze pokládati za pohyblivé a nahodilé. V tom směru uznal nss stížnost důvodnou.

Zákon č. 91/1918 Sb. stanoví v § 3, že rozdělití pracovní dobu, a to jak denní, tak týdenní, jakož i stanoviti »pevné« přestávky, ponechává se dohodě zaměstnavatelů a zaměstnanců. Podle odst. 2 téhož paragrafu musí se nejdéle po pěti hodinách nepřetržité práce poskytnouti přestávka aspoň čtvrt hodiny, u mladistvých zaměstnanců do 18 let již po 4 hodinách. Poslední věta uvedeného paragrafu obsahuje předpis, kdy přestávky mohou odpadnouti. Co zákon rozumí výrazem »pevné přestávky«, blíže nedefinuje. Výrazu tomu lze přikládati dvojí význam. Buď ten, že zákon míní přestávku stanovenou na určitou hodinu, tedy přestávku, která nastane každý den ve stejnou hodinu, není však vyloučen ani výklad, že pevnou přestávkou má zákon na mysli přestávku, která co do doby trvání jest pevně stanovena. Nss přiklonil se ve shodě s vývody stížnosti k výkladu uvedenému na místě druhém.

Zákon ponechal v § 3, jehož obsah shora byl uveden, sice zúčastněným stranám, aby se dohodly o tom, na kolik a na jak dlouhé pracovní přestávky chtějí rozdělit pracovní dobu, omezil však disposici tu ve dvojím směru. Jednak tím, že přestávky mají být pevné, jednak tím, že předsal sám přestávku po 5, resp. 4 hodinách nepřetržité práce. Z toho, že zákon sám klade prvou pracovní přestávku po 5, resp. 4 hodinách nepřetržité práce, lze souditi, že toliko tato přestávka se musí přimykati k určité hodině denní, u ostatních však že tento požadavek odpadá a že označení přestávek těch jako pevných má vyjádřiti toliko myšlenku o stálosti přestávek těch na rozdíl od přestávek nahodilých a tedy nahodilého přerušení práce. Zákon chce zabezpečiti zaměstnancům pravidelný oddech v určitou denní dobu. Určení doby té nemusí se však státi stanovením hodiny, stačí zajisté, je-li přerušení práce označeno předem tak, že lze počítati s každodenním pravidelným opakováním v určitou dobu denní v určitém rozsahu. Takovým dostatečným fixováním přestávek je zajisté označení »snídaně, dopolední a odpolední svačina« a pod., neboť s těmito výrazy je spojena ustálená představa určité doby denní a tím zabezpečeno pravidelné opakování se přerušení práce v určitém rozsahu. Jsou proto přestávky takto označené pevnými přestávkami ve smyslu § 3 cit. zák. a nic nevádí, že se nepřimykají k určité hodině, ba že mohou podle potřeb provozu býti posunuty, jen když posun ten nepřekročí hranic obvyklé a zvyklostmi určované doby denní.

Správnost výkladu právě podaného potvrzují i tyto další úvahy:

Ustanovení cit. § 3 sleduje zřejmě tendenci zdravotně-sociální a chce zaručiti zaměstnancům ochranu před účinky nepřetržité práce, jež vyčerpává fyzické a duševní síly pracujících. Po názoru soudu nelze důvodně tvrditi, že by výsledku toho mohlo býti docíleno toliko přestávkami, pojíci se k určité hodině; naopak jest spíše za to míti, že výsledek ten bezpečněji zaručují přestávky stanovené sice předem jak co do délky trvání, tak i doby počátku, avšak připouštějící podle svého označení snadnější přihlížení k intenzitě právě konané práce a k únavě jí vyvolané. Nelze také nemíti na zřeteli, že při povaze toho kterého podniku by bylo někdy těžko snesitelným zásahem do provozu, kdyby zaměstnavatel jen proto, že přestávka jest stanovena na přesnou hodinu, musel přerušiti práce, třeba velice nutné a nemohl míti možnost přizpůsobiti přestávku konkrétním potřebám podniku, resp. již proto se dopouštěl přestupku zákona, i kdyby skutečně svým zaměstnancům poskytoval pravidelně se opakující a co do délky předem určené přestávky a tito v důsledku toho de facto více než 48 hodin týdně nepracovali. Z předeslaného vysvítá, že přestávky, jichž délka a pravidelnost jsou předem určeny, jsou »pevnými přestávkami« ve smyslu § 3 odst. 1 zák. č. 91/1918 Sb. o osmihodinné době pracovní, i když nejsou položeny na určitou, nezměnitelnou hodinu denní. Vzhledem k tomu dospěl nss k závěru, že je právně mylným názor žal. úřadu, pokud má za to, že k přestávkám, na něž st-l v řízení poukazoval při vypočtení délky pracovní doby, vůbec nelze přihlížeti. V důsledku tohoto mylného právního názoru nezjistil pak žal. úřad bezvadným způsobem, zda tvrzení st-lovo, že poskytuje svým zaměstnancům v podniku denně přestávky k snídani, dopolední a odpolední svačině v trvání po 25 minutách, odpovídá skuteč-

nosti a neodstranil zejména rozpor mezi tvrzením st-lovým a výpověďmi slyšených svědků. Zůstalo tedy v této části nař. rozhodnutí v důsledku mylného právního názoru žal. úřadu neúplným a bylo je zrušiti v této části podle § 7 zák. o ss.

Leč nař. rozhodnutí je stíženo i podstatnou vadou.

St-l uplatňoval v odvolání, že do pracovní doby nelze započítávat dobu vynaloženou na úklid a pomocné přípravné práce a nabízel o trvání této doby výslech určitých svědků. Žal. úřad v tomto směru na ony námitky vůbec nereaguje.

Podle § 7 odst. 1 zák. č. 91/1918 Sb. nevyžadují zvláštního povolení (t. j. podle § 6) práce pomocné, které nutně předcházejí výrobě (práci) nebo po ní následují . . . , i když přesahují obvyklou, v závodě stanovenou dobu pracovní; odst. 4 pak stanoví, že všechny tyto práce, pokud přesahují pravidelnou dobu pracovní (práce přes čas), mají býti zvláště placeny. Z toho plyne, že zákon sám práce v § 7 odst. 1 uvedené pokládá za práce, které nespádají do rámce pravidelné doby pracovní v závodě stanovené a v důsledku toho nemohou býti také do této započítávány. Uplatnil-li st-l, že se jednalo v podniku o takovéto práce, uplatnil námitku, která by mohla býti za okolností relevantní pro posouzení jeho trestnosti a bylo věcí žal. úřadu, aby námitku tu po stránce právní i skutkové podrobil svému přezkoumání a k ní zaujal stanovisko. Neučinil-li tak, jest nař. rozhodnutí i v tomto směru podstatně vadným, ježto tímto nedostatkem byla straně ztížena účinná obrana a soudu znemožněno, aby přezkoumatí mohl zákonitost nař. rozhodnutí.

Ježto pak trest byl st-li vyměřen pro delikt, spáchaný jak v krámu, tak i v závodě jednotně, slušelo nař. rozhodnutí in toto zrušiti.

Č. 11.819.

Stavební právo: I. * Potvrzením přehledného a zastavovacího plánu pozbývá podle § 15 zák. č. 88/1920 Sb. účinnosti stavební čára, která byla dříve pravoplatně stanovena, je však s přehledným plánem v rozporu. — **II.** Na nezachování lhůty, stanovené v § 62 zák. č. 45/1930, zem. úřadem nestanoví zákon sankci.

(Nález ze dne 29. března 1935 č. 13.848/35.)

Věc: Josef K. a Jindřich M. (adv. Dr. Mir. Votýpka z Prahy) proti ministerstvu veřejných prací o vyvlastnění veřejného statku ve věci stavební a proti zemskému úřadu v Praze (za zúčast. obec hlavního města Prahy vrch. mag. kom. Dr. Adolf Štafl) o stavební povolení a o živnostensko-právní schválení provozovny.

Výrok: Stížnosti do rozhodnutí min. veř. prací z 10. června 1932 a zem. úřadu v Praze ze 16. září 1932 se zamítají pro bezdůvodnost; stížnost do rozhodnutí zem. úřadu v Praze z 24. února 1934 se odmítá pro nepřípustnost.